

TERRATRÈMOL A HAITÍ: RECONSTRUIR EN CLAU LOCAL

A Haití, la primera “república negra del món”, el terratrèmol i la destrucció generada en poc menys d'un minut s'insereixen dins d'un context altament complex marcat per una agitada vida política, tant socialment com políticament, amb dictadures brutals que marquen una part molt significativa de la seva història des de l'època de la independència, l'any 1804, fins ara.

La principal conseqüència ha estat la manca de governabilitat i la nul·la consolidació d'unes estructures estatals que garantissin la gestió del territori i l'oferiment de serveis públics bàsics a la ciutadania. També la centralització política des de la capital ha dificultat l'accés de recursos a la major part del país, així com la construcció de municipis sostenibles, que han de partir de governs estables i ciutadans compromesos amb el desenvolupament del seu propi espai local. Des de l'abril de 2004 han estat les Nacions Unides qui han hagut de substituir el paper de l'Estat i, de fet, de tots els governs de segon nivell a través de la Missió d'Estabilització de les Nacions Unides d'Haití (MINUSTAH).

Sabem que les catàstrofes naturals tenen un impacte en el desenvolupament econòmic i polític i, per tant, cal limitar els factors agreujants que la vulnerabilitat aporta. Combatre-la permet reduir l'impacte de les catàstrofes associades als fenòmens naturals, i també limitar el nombre de víctimes i els danys econòmics. La combinació entre un fenomen natural i vulnerabilitat dóna com a resultat un desastre.

El terratrèmol que ha sacsejat Haití és un desastre que se suma a la crisi aguda i sostinguda que pateix aquest país des de fa anys. Abans del terratrèmol, Haití ja vivia una situació de crisi. En aquest sentit la resposta no pot ser immediata i deixar les coses com estaven abans del terratrèmol. Cal que hi ha hagi transformació i canvis estructurals que acompanyin el pas de la urgència a la reconstrucció i al desenvolupament, de manera sostinguda en el temps.

Pel que fa al patró de resposta des del món local i la implementació d'una estratègia adequada i coherent amb el nostre mandat, hi ha un seguit d'elements clau que cal considerar: transparència de la gestió, coordinació i concertació amb els actors i descentralització de les decisions, actuacions, responsabilitats i mitjans.

Partint del mandat municipalista del Fons Català, la identificació i implementació de la resposta de reconstrucció ha de ser en clau local. Això implica posar èmfasi en la participació dels municipis i les entitats haitianes, així com en els mitjans locals per fer front a la post-emergència sense deslegitimar els actors locals, malgrat la fragilitat que els marca. Cal gestionar la fragilitat institucional amb enfortiment i empoderament dels actors locals des de l'inici de la resposta fins el final.

En aquest marc el Fons Català està identificant, sobre terreny, una resposta a la crisi humanitària d'Haití orientada a la mitigació de riscos i la gestió del territori, en clau de prevenció. Aquestes accions necessiten, entre d'altres, treballar per a l'apropiació del risc per part de la ciutadania i la promoció d'una norma de gestió del territori i de la

seva implementació. Totes dues accions són competències municipals i situen els governs locals com actors actius del procés de reconstrucció del territori que governen.

En aquest sentit, es prioritza el treball amb els actors locals que són els vertaders actors en l'impuls del seu propi desenvolupament i que les accions es duguin a terme en coordinació directa amb els governs locals i la societat civil organitzada presents als territoris afectats.

L'objectiu és poder garantir al màxim que els recursos arribin oportunament als territoris afectats i amb visió de procés. En aquest sentit la coordinació amb els actors locals ha de ser directa i les propostes d'ajuda s'han de generar a partir de les necessitats de la població damnificada.

En aquest moment el Fons Català està recollint informació de les contraparts amb qui està treballant a Haití des de l'any 2004, arran de l' huracà Jean, i s'ha iniciat el procés d'identificació de possibles actuacions de reconstrucció al departament de Nippes i al sud-est haitià en clau local i de mitigació de riscos, a través de personal ubicat a Haití.